

California's protection & advocacy system

Fact Sheet ng Diskriminasyon sa Taong May kapansanan: Negosyo at Iba pang “Pampublikong Panunuluyan”

Nobyembre 2018, Pub. #F110.08 - Tagalog

Mga Batas ng Pederal at Estado Laban sa Diskriminasyon sa May kapansanan

Ipinagbabawal ng batas ng estado at pederal ang diskriminasyon laban sa may kapansanan ng mga negosyo at iba pang “mga lugar ng pampublikong panunuluyan.” Ang Title III ng mga pederal na Americans with Disabilities Act (ADA) (42 U.S.C. Seksyon 12181 - 12189) ay nagbabawal sa diskriminasyon-na-batay sa may kapansanan sa lahat ng lugar ng pampublikong panunuluyan. Ang Seksyon 504 ng Rehabilitation Act ay nagbabawal din sa diskriminasyon batay sa may kapansanan sa mga negosyo na tumatanggap ng mga pederal na pondo.

Ang California's Unruh Civil Rights Act (Kodigo Sibil Seksyon 51) at Disabled Persons Act (Mga Seksiyon ng Kodigo Sibil 54 - 55.32) ay nagbabawal sa diskriminasyon batay sa kapansanan sa anumang gusali ng negosyo. Ang Kodigo ng Pamahalaan Seksyon 11135 ay nagbabawal sa diskriminasyon ng mga negosyo na tumatanggap ng mga pondo ng estado. Anumang paglabag sa ADA ay isang paglabag din sa batas ng estado. Gayunpaman, sa ilang mga sitwasyon, ang batas ng estado o iba pang mga pederal na batas tulad ng Seksyon 504 ay maaaring magbigay ng mas mataas na antas ng proteksyon kaysa sa Title III.

Ang ADA ay tumutukoy sa "mga lugar ng pampublikong panunuluyan" bilang mga negosyo at nonprofit na tagapagbigay serbisyo na nagmamay-ari, nagpapatakbo, o nagpapaupa ng mga pasilidad na bukas sa publiko. Kabilang sa mga ito ang mga restaurant, mga tindahang retail, hotel,

sinehan, pribadong paaralan, mga convention center, mga tanggapan ng doktor, mga bahay kalinga, mga himpilan ng transportasyon, mga zoo, mga punerarya, mga day care center, at mga recreation facilities tulad ng sports stadium at fitness club. Ang mga serbisyo ng pribadong transportasyon ay sakop din.

Ang diskriminasyon ay ang pagbubukod, paghihiwalay, at hindi pantay na pagtrato sa mga taong may kapansanan sa mga pampublikong panunuluyan. Kabilang dito ang kabiguang gumawa ng mga pagbabago sa mga patakaran at kasanayan (kilala bilang "makatwirang pagbabago" o "makatwirang kaluwagan") upang pahintulutan ang isang taong may kapansanan ng pantay na pag-access sa mga serbisyo at pasilidad ng isang negosyo. Ang mga pagbabagong ito ay kinakailangan kung hindi nila babaguhin ang likas na katangian ng negosyo at serbisyo at hindi nagpapataw ng sobra-sobra na pasanin sa pananalapi o administratibo.

Kabilang din sa diskriminasyon ang kabiguang magbigay ng "mga auxiliary aid at serbisyo" kung kinakailangan upang matiyak ang epektibong komunikasyon para sa mga taong may kapansanan.

Kabilang sa mga halimbawa ng mga auxiliary aids at serbisyo ang mga kwalipikadong interpreter ng sign language, real-time na captioning, at mga kwalipikadong tagabasa para sa mga taong bulag. Isinama rin nila ang pagbibigay ng mga dokumento sa mga accessible na format tulad ng malalaking print o Braille, mga dokumento na compatible sa screen-reading software, o audio recording ng naka-print na impormasyon. Ang mga negosyo ay hindi kinakailangang magbigay ng mga auxiliary aids at serbisyo kung ito sa panimula ay babaguhin ang likas na katangian ng mga negosyo o serbisyong ibinibigay nila o magpataw ng sobra-sobra na pasanin sa pananalapi o administratibo.

Makakakita ka ng higit pang impormasyon tungkol sa diskriminasyon sa kapansanan, makatwirang pagbabago, at karapatan sa epektibong komunikasyon dito:

Website ng U.S. Department of Justice:

- Impormasyon at Teknikal na tulong sa ADA: <https://www.ada.gov/ta-pubs-pg2.htm>
- Fact sheet ng Epektibong Komunikasyon: <https://www.ada.gov/effective-comm.htm>

Website ng California Department of Fair Employment and Housing (DFEH):

- Mga Gusali ng Negosyo: <https://www.dfeh.ca.gov/business-establishments/>
- Mga Gusali ng Negosyo/Mga Palaging Tinatanong sa Pampublikong Panunuluyan: www.dfeh.ca.gov/resources/frequently-asked-questions/business-establishments-public-accommodations-faqs/

Ang isang taong may kapansanan ay maaari ring mapaharap sa diskriminasyon kung ang isang negosyo ay pisikal na mahirap ma-access. Ang batas ng ADA at California ay nagbibigay ng mga pamantayan ng arkitektura para sa mga bago at binago na mga gusali, at hinihiling sa mga negosyo na alisin ang mga pisikal na hadlang sa mga gusali kapag madali naman itong gawin. Mahahanap mo ang higit pang impormasyon tungkol sa pag-access sa arkitektura dito:

- U.S. Access Board website: www.access-board.gov
- U.S. DOJ Small Business Primer: <https://www.ada.gov/regs2010/smallbusiness/smallbusprimer2010.htm>
- Website ng California Division of the State Architect: <http://www.dgs.ca.gov/dsa/Programs/progAccess.aspx>
- Website ng California Commission on Disability Access: www.cdda.ca.gov

Pagkuha ng Makatwirang Mga Pagbabago / Auxiliary Aids at Mga Serbisyo

Ito ang mga hakbang na gagawin upang makakuha ng makatwirang pagbabago o auxiliary aid o serbisyo mula sa isang negosyo:

1. Sumulat ng kahilingan para sa mga makatwirang pagbabago / auxiliary aids at serbisyo. Dapat ipaliwanag ng iyong kahilingan ang mga sumusunod:
 - na ikaw ay isang taong may kapansanan (hindi mo kailangang sabihin kung ano ang iyong kapansanan);

- ang mga paraan kung saan ang iyong kapansanan ay nakakaapekto sa iyong kakayahang ma-access o makinabang mula sa mga kalakal o serbisyo ng negosyo;
 - ang mga partikular na pagbabago / auxiliary aids at serbisyo na kailangan mo; at
 - ang petsa kung saan inaasahan mo ang sagot.
2. Maliban kung ang iyong kapansanan at pangangailangan para sa mga pagbabago / auxiliary aid at serbisyo ay malinaw, kumuha ng support letter mula sa iyong doktor o iba pang mga propesyonal sa paggamot. Dapat ipaliwanag ng sulat na ito kung bakit kailangan mo ang hinihiling na pagbabago dahil sa iyong kapansanan.
 3. Ipadala ang iyong nakasulat na kahilingan at support letter, kung naaangkop, sa negosyo.

Isang sampol na sulat na humihiling ng makatwirang mga pagbabago / auxiliary aids at serbisyo at isang sample na support letter ay nasa dulo ng fact sheet na ito.

Mga Reklamong Administratibo

Ang Title III ng ADA ay ipinapatupad ng DOJ. Ang California Unruh Act, Batas ng mga Taong May Kapansanan at Kodigo ng Pamahalaan ng Seksiyon 11135 ay ipinapatupad ng DFEH.

Kung naniniwala ka na ikaw ay may na-discriminate, maaari kang maghain ng isang administratibong reklamo sa DOJ sa ilalim ng pederal na batas, o sa DFEH sa ilalim ng batas ng estado. Ang mga reklamo ng DFEH ay dapat na isampa sa loob ng isang taon ng ginawang diskriminasyon. Maaari kang mag-apela ng desisyon ng DFEH sa Direktor ng DFEH sa loob ng 10 araw mula sa desisyon. [Tingnan ang 2 C.C.R. Seksiyon 10033.](#)

Ang mga reklamo sa Title III ay maaaring i-file sa DOJ anumang oras. Gayunpaman, pinakamahusay na i-file ito sa lalong madaling panahon, dahil ang pagpalipas ng oras ay maaaring mas magpahirap sa diskriminasyon na patunayan. Ang impormasyon ng contact para sa DOJ at sa DFEH ay nasa ibaba.

Reklamo sa DOJ:

U.S. Department of Justice
Civil Rights Division
950 Pennsylvania Avenue, N.W.
Disability Rights Section – 1425 NYAV
Washington, D.C. 20530

Online Filing: https://www.ada.gov/filing_complaint.htm

Telepono: (800) 514-0301

TTY: (800) 514-0383

Mga Reklamo sa DFEH:

Online Filing: <https://www.dfeh.ca.gov/filing-a-complaint-online/>

Telepono: (800) 884-1684

TTY: (800) 700-2320

Mail: Tumawag sa (800) 884-1684 at hilingin ang naaangkop na form ng reklamo upang i-print at bumalik. Mangyaring maglaan ng karagdagang oras para sa mail at pagproseso.

Para sa ilang mga uri ng mga negosyo, posible ring mag-file ng reklamo sa isang awtoridad sa paglilisensya o ibang ahensya ng estado o pederal na may hurisdiksyon sa ganitong uri ng negosyo. Halimbawa, ang mga reklamo sa pagkapribado laban sa mga pribadong ospital ay maaaring maisampa sa U.S. Department of Human Service's Office of Civil Rights.

Litigasyon

Ang mga paglabag sa mga batas na tinalakay sa itaas ay maaari ring ipatupad sa pamamagitan ng mga pribadong kaso. Mangyaring malaman na ang mga batas ng mga limitasyon ay naghihigpit sa takdang panahon para sa pag-file ng litigasyon at maaari kang mawalan ng mga claim kung hindi ka kumilos sa loob ng naaangkop na batas ng mga limitasyon. Ang mga deadline na ito ay maaaring maging kasing iksi ng dalawang taon mula sa petsa ng diskriminasyon. Kung interesado ka sa pagtuloy ng litigasyon, dapat kang kumunsulta sa isang abogado sa lalong madaling panahon.

Kung humihingi ka ng mas mababa sa \$ 10,000 na danyos sa pera, isa pang opsyon ay ang maghain ng kaso sa diskriminasyon sa Small Claims Court. Magaganap ang mga batas ng limitasyon na tinalakay sa itaas.

Hindi ka maaaring gumamit ng abogado kung pupunta ka sa small claims court. Narito ang link sa isang publikasyon ng Disability Rights California na nagpapaliwanag sa proseso ng paggamit ng Small Claims para sa mga kaso ng diskriminasyon: <https://www.disabilityrightsca.org/publications/a-guide-to-small-claims-court-how-to-sue-if-a-business-or-landlord-discriminates>

Sampol ng Sulat na Humihiling ng Makatuwirang Pagbabago / Auxiliary Aids at Mga Serbisyo

[Petsa]

Minahamahal na [Negosyo]

Sumusulat ako upang humiling ng [makatuwirang pagbabago / auxiliary aids o serbisyo] para sa aking [kapansanan / (mga) kapansanan].

Nais ko [maging] isang customer ng [Negosyo]. Dahil sa aking kapansanan, kailangan ko ang mga sumusunod: [listahan ng mga pagbabago / auxiliary aid o serbisyo].

Ang aking [doktor / psychiatrist / psychologist / therapist / social worker / occupational therapist / ibang indibidwal (ilarawan)] ay naniniwala na ang mga pagbabago ay kailangan upang mapagaan ang aking kapansanan. Pakitingnan ang naka-attach na sulat mula sa [doktor o pangalan ng propesyonal].

Ang batas ng pederal at estado ay nag-aatas na ang mga negosyo ay dapat magbigay ng makatuwirang pagbabago / auxiliary aids o serbisyo para sa mga taong may kapansanan. Mangyaring tumugon sa kahilingang ito sa [petsa]. Huwag mag-atubiling makipag-ugnay sa akin sa [iyong numero ng telepono at / o e-mail address] kung mayroon kang anumang mga katanungan. Salamat

Lubos na gumagalang,

[Pangalan mo]

[Ang iyong address]

Sampol na Support Letter

[Petsa]

Minamahal na [Negosyo]:

Ako ang [doktor / psychiatrist / psychologist / therapist / social worker / occupational therapist] ni [Pangalan], at pamilyar sa kanyang kalagayan. Siya ay may kapansanan na nagiging sanhi ng ilang mga limitasyon sa kakayahan. Kasama sa mga limitasyon na ito ang [listahan ng mga limitasyon sa pagganap na nangangailangan ng hiniling na pagbabago / auxiliary aid o serbisyo].

[Ang hiniling na pagbabago / auxiliary aid at serbisyo] ay kinakailangan para kay [Pangalan] na [gawin / magkaroon ng pantay na pag-access sa mga serbisyo at mga benepisyo ng] [pangalan ng Negosyo]. [Ilarawan kung paano ang pagbabago / auxiliary aid at serbisyo ay matutulungan o masusuportahan ang indibidwal].

Salamat sa pagbibigay nitong [makatwirang pagbabago / auxiliary aid at serbisyo] kay [Pangalan].

Lubos na gumagalang,

[Pangalan at Titulo]

Huling Na-update: Oktubre 31, 2018

Gusto naming marinig mula sa iyo! Mangyaring kumpletuhin ang sumusunod na surbey tungkol sa aming mga publikasyon at sabihin sa amin kung gaano kami nakakatulong! [\[Sagutan ang Survey\]](#)

Para sa tulong legal tumawag sa 800-776-5746 o kumpletuhin ang isang [form para sa hiling na tulong](#). Para sa lahat ng iba pang layunin tumawag sa 916-504-5800 (Northern CA); 213-213-8000 (Southern CA).

Ang mga Karapatan ng Taong May kapansanan sa California ay pinondohan ng iba't ibang mga pinagkukunan, para sa kumpletong listahan ng mga tagapondo, pumunta sa <http://www.disabilityrightsca.org/Documents/ListofGrantsAndContracts.html>.